

ТЕРЕЩУК А.О.

аспірант кафедри кримінального права і процесу КУП НАНУ, м. Київ

ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ ЯК ЗАСІБ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ ТА ЯК ПРЕДМЕТ ЗЛОЧИННОГО ПОСЯГАННЯ: ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ

Питання вогнепальної зброї у кримінальному праві посідає важливе місце, оскільки чимало злочинів вчиняється із застосуванням або використанням такого роду зброї, що посилює їх суспільну небезпечність та, відповідно, загрозу як для суспільного порядку в державі, так і для життя та здоров'я, цілісності права власності громадян. Не дарма, на думку окремих науковців, застосування або використання вогнепальної зброї пропонується визнати як обтяжуючу обставину при призначенні покарання. Актуалізує дану тематику також і те, що й досі не прийнято нормативно-правового акту, який би регулював суспільні відносини пов'язані з носінням, зберіганням та використанням (застосуванням) зброї. Більше того, станом на сьогодні відсутнє легальне визначення поняття «вогнепальна зброя».

Саме тому тема вогнепальної зброї у кримінальному праві стала предметом дослідження таких науковців як Б. М. Головкін, Л. М. Кулик, Є. В. Лашук, О. П. Литвин, С. В. Албул та інші. Проте багато питань все ще залишаються не вирішеними.

Потрібно справедливо відзначити, що спроби прийняти Закон України «Про зброю» були неодноразові, проте все так і залишилось на рівні законопроектів. Так, в одному із таких проектів закону, який зокрема вносився народними депутатами В. Мойсиком, О. Бандуркою, М. Маркуш, В. Нечипоруком, С. Сінченком та іншими міститься визначення вогнепальної зброї: «Вогнепальна зброя - зброя, в якій снаряд приводиться в рух миттєвим вивільненням хімічної енергії заряду пороху чи іншої пальної суміші». Для кримінального права таке визначення має вирішальне значення, адже дозволяє відмежувати, наприклад, вогнепальний револьвер, пістолет від власне пневматичної зброї. Таке розмежування відіграє важливе значення при кваліфікації злочинного діяння. Для того, щоб розкрити дане питання розглянемо спочатку, що ж таке засоби вчинення злочину та предмет злочинного посягання.

Відповідно до теорії кримінального права, засоби вчинення злочину – це предмети матеріального світу, що застосовуються злочинцем при вчиненні суспільно небезпечного діяння. Вони поділяються на знаряддя та інші засоби вчинення злочину. Знаряддя – це предмети, використовуючи які, особа вчиняє фізичний вплив. До інших засобів вчинення злочину можна віднести підроблені документи, формений одяг, тощо. Предметом злочинного посягання є предмети матеріального світу, у зв'язку з якими чи з приводу яких вчиняється злочин [1, с. 144-145]. Так, наприклад, вогнепальна зброя як засіб вчинення злочину може застосовуватись у таких злочинах як «розбій», «грабіж», «вимагання» тощо, а як предмет злочину – у таких як «викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем», «незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв» та інші.

Взагалі предмет злочину є факультативною ознакою злочину, якщо на нього прямо не вказано в статті Кримінального кодексу України. В останніх із наведених вище злочинів прямо вказується на вогнепальну зброю, тому при кваліфікації злочинного діяння буде мати значення лише та зброя, яка відноситься до вогнепальної. Якщо ж, приміром, це буде не вогнепальна, а пневматична зброя, то даних складів злочину не буде. Отже, у злочинах в яких вогнепальна зброя є предметом злочинного посягання, наявність саме вогнепальної зброї є ключовим елементом при кваліфікації відповідного діяння.

Чого не скажеш при кваліфікації злочинних діянь у випадках, коли вогнепальна зброя є засобом вчинення злочину. Так, у зазначених статтях не вказується конкретний вид засобу вчинення злочину, лише зазначається, що такі діяння мають бути поєднані з насильством або погрозою застосування такого насильства. Тобто, таке насильство може застосовуватись як за допомогою вогнепальної зброї, так і без неї: завдяки фізичним можливостям особи-злочинця, за допомогою холодної зброї чи навіть муляжу вогнепальної зброї (адже жінка, чи навіть чоловік у стані сильної схвильованості та страху, не зможе відрізнити справжню вогнепальну зброю від муляжу). Тому в злочинних діяннях, у яких вогнепальна зброя може використовуватись як засіб вчинення злочину, наявність саме вогнепальної зброї на кваліфікацію діяння не впливатиме.

Отже, враховуючи все вищесказане можна прийти до висновку, що за чинним законодавством використання та застосування вогнепальної зброї як засобу вчинення злочину на кваліфікацію злочинного

діяння не впливає, натомість у злочинах, де вогнепальна зброя є предметом злочинного посягання, наявність саме вогнепальної зброї є обов'язковою ознакою складу злочину.

Список використаних джерел:

1.Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / М.І.Бажанов, Ю.В.Баулін, В.І.Борисов та ін.; За ред. проф. М.І.Бажанова, В.В.Сташиса, В.Я.Тація. – 2-е вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 480 с.